

Tohtorikoulutuksen laadukkaan ohjauksen periaatteet

INFORMAATIOTEKNOLOGIAN TIEDEKUNNAN TOHTORIKOULUTUKSEN OHJAUKSEN TOTEUTTAMISSUUNNITELMA 2025-2028

TOTEUTTAMISSUUNNITELMAN TAVOITTEET

Jyväskylän yliopistossa on ensimmäistä kertaa laadittu laadukkaan ohjauksen periaatteet tohtorikoulutukselle (vararehtorin päätös 30.4.2025). Periaatteiden mukaan tohtoriopiskelijat saavat ohjausta, opetusta ja tukea opiskelijälähtöisesti, kokonaisvaltaisesti, saavutettavasti ja yhteisöllisesti neljällä ohjauksen osa-alueella: asiantuntijuus, kansainvälistyminen, urasuunnittelu ja hyvinvointi.

Ohjauksen toteuttamissuunnitelmassa kuvataan, miten tohtorikoulutuksen laadukkaan ohjauksen periaatteiden mukainen ohjaus käytännössä toteutetaan. Toteuttamissuunnitelman tarkoitus on tukea ohjaajia oman ohjaustehtävänsä tunnistamisessa ja ohjaustyön toteuttamisessa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Toteuttamissuunnitelman tulee tukea sekä aloittelevien että kokeneempien ohjaajien ohjaustyötä.

Tutkintosäännön 29 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden ohjauksesta vahvistetaan opetussuunnitelman yhteydessä. **Opetussuunnitelmakauden 2024–2028 osalta tiedekuntaneuvostot vahvistavat tohtorikoulutuksen ohjauksen toteuttamissuunnitelmat kevään 2025 aikana ja ne tulevat voimaan syyslukukauden 2025 alkaessa.** Tohtorikoulut huolehtivat, että väitöskirjaohjaajat ja tohtoriohjelmien johtajat tuntevat tohtorikoulutuksen laadukkaan ohjauksen periaatteet ja yksikön ohjauksen toteuttamissuunnitelman, ja että toteuttamissuunnitelmassa kuvattua ohjausta on saatavilla opintojen ja väitöstutkimuksen eri vaiheissa.

OHJAUKSEN PERIAATTEIDEN TOTEUTTAMINEN

Opiskelijälähtöisyys

Periaate: Tohtoriopiskelijoiden ohjauksessa opiskelijälähtöisyys näkyy ennen kaikkea siinä, että tohtoriopiskelijan osaaminen, tutkimusaiheeseen liittyvät mielenkiinnon kohteet, uratavoitteet ja tunnistetut osaamistarpeet ovat merkittävässä roolissa väitöstutkimuksen tutkimussuunnitelman ja jatko-opintosuunnitelman laatimisessa.

Miten varmistetaan, että tohtoriopiskelijoiden yksiköllinen osaaminen, tutkimusaiheeseen liittyvät mielenkiinnon kohteet, uratavoitteet ja tunnistetut osaamistarpeet tulevat huomioiduksi väitöskirjan tutkimussuunnitelman ja jatko-opintosuunnitelman laatimisessa?

Tohtoriopiskelija ja ohjaaja keskustelevat opiskelijan henkilökohtaisista tavoitteista tohtorintutkinnoille ja tutkinnon suorittamiselle jo jatko-opiskelu-oikeuden hakuvaiheessa. Hakuvaiheessa keskustellaan tutkimussuunnitelmasta ja jatko-opintosuunnitelmasta sekä

opintojen suorittamistavasta (projektissa, osa-aikaisesti, päätoimisesti, henkilökohtaisilla apurahoilla, muun työn ohessa). Tutkimussuunnitelma laaditaan tiedekunnan tai tohtoriohjelman antamalle mallipohjalle. Ohjaaja osallistuu tutkimussuunnitelman laatimiseen ja antaa sitoumuksensa ohjaajana toimimiseen tohtoriohjelman tavan mukaisesti. Tohtoriopintojen aikana tohtoriopiskelijan yksilölliset tarpeet ja tavoitteet ja niissä tapahtuvat muutokset huomioidaan väitöskirjan ohjauksessa sekä tutkimus- ja jatko-opintosuunnitelmia päivittäessä.

Kokonaisvaltaisuus

Periaate: Kokonaisvaltaisuus syntyy siitä, että oman alan asiantuntijuuden ja tutkijan taitojen kehittymisen lisäksi tohtoriopiskelijat saavat kansainvälistymiseen, urasuunnitteluun sekä hyvinvoinnin edistämiseen ja ylläpitämiseen liittyvää tukea ja ohjausta. Lisäksi ohjausta ja neuvontaa on saatavilla opintoihin hakeutumisesta valmistumiseen asti.

Miten varmistetaan, että tohtoriopiskelijat saavat ohjausta kansainvälistymiseen, urasuunnitteluun ja hyvinvoinnin edistämiseen ja ylläpitämiseen tohtoriopintojen eri vaiheissa?

Jokaisella tohtoriopiskelijalla on seurantaryhmä, joka tapaa tohtoriopiskelijan ja ohjaajan vuosittain (kokopäiväiset tohtoriopiskelijat) tai muulla sovitulla kokoontumisvälillä (osa-aikaiset tohtoriopiskelijat). Seurantaryhmän keskeisimpiä tehtäviä ovat tohtoriopiskelijan väitöstutkimuksen ja opintojen etenemisen seuranta ja tukeminen sekä tohtoriopiskelijan urasuunnittelun tukeminen. Seurantaryhmien tapaamisissa keskusteltaviin teemoihin sisältyy myös kansainvälistymiseen liittyvät tavoitteet ja niiden saavuttaminen. Samojen teemojen käsittely kuuluu myös tohtoriopiskelijan ja ohjaajien välisiin ohjaustapaamisiin. Hyvinvoinnin edistämiseen ja ylläpitämiseen liittyvissä asioissa väitöskirjan ohjaajilla on mahdollisuus ohjata tohtoriopiskelijaa hyödyntämään yliopiston tarjoamia osaamisen ja hyvinvoinnin palveluita. Työsuhteessa olevien väitöskirjatutkijoiden kohdalla näitä teemoja käsitellään myös tavoitekeskusteluissa.

Saavutettavuus

Periaate: Saavutettavuus tarkoittaa sitä, että väitöstutkimuksen ja opiskelun sujumiseksi tarvittavaa ohjausta, neuvontaa ja tietoa on tarjolla, opetuksessa käytetään monipuolisia menetelmiä, materiaalit ovat saavutettavia ja opetuksessa ja ohjauksessa huomioidaan yksilöllisyys ja moninaisuus. Tohtoriopiskelija ja väitöskirjaohjaajat ovat yhdessä vastuussa siitä, että heillä on säännöllisiä tutkimustyötä ja opintoja edistäviä ohjauskeskusteluja. Säännöllinen ohjaus yhdessä aikataulutettujen tavoitteiden kanssa tukee tohtorin tutkinnon laatua ja valmistumista 3–4 vuoden tavoiteajassa (kokopäiväisesti työskennellen). Tiedekunnat huomioivat opetussuunnitelmissa ja opetusohjelmissa erilaiset tavat järjestää opetusta ja suorittaa opintoja. Lisäksi tohtoriopiskelijat voivat tarvittaessa hakea opintojen suorittamiseen liittyviä yksilöllisiä opiskelujärjestelyjä, kuten lisääntynyttä tentissä. Tohtoriopiskelijoiden ohjeistukseen ja perehdytykseen liittyvät vastuut jakautuvat useille eri tahoille. Näitä vastuita on kuvattu tarkemmin yliopiston verkkosivuilla Tohtoriopiskelijan ohjeissa.

Miten varmistetaan, että tohtoriopiskelijalla ja hänen ohjaajillaan on säännöllisiä tutkimustyötä ja opintoja edistäviä ohjauskeskusteluja? Miten varmistetaan, että tohtoriopintojen opetussuunnitelmassa ja opetusohjelmissa on tarjolla erilaisia tapoja järjestää ja suorittaa opintoja?

Väitöstutkimusta ja tohtoriopintoja edistävistä ohjaustapaamisista (tapaamistiheys, kuka tekee aloitteen tapaamisen järjestämiseksi yms.) sovitaan lukuvuosittain vahvistettavassa ohjausasiakirjassa. Ohjausasiakirjan yhteydessä on kuvattu tohtoriopiskelijan, ohjaajan ja seurantaryhmän tehtävät. Ohjaajien työsuunnitelmassa varataan aikaa väitöskirjan ohjaukselle. Vastuu ohjauskeskusteluiden toteutumisesta on tohtoriopiskelijalla ja ohjaajilla yhteisesti. Tohtoriopiskelijalla on mahdollisuus tuoda ohjaussuhteessa ilmenevät ongelmat seurantaryhmänsä kautta tohtoriohjelman tietoon ja ratkaistavaksi.

Koulutuksen järjestävä yksikkö varmistaa tohtoriohjelman opetussuunnitelmaa laadittaessa, että opetussuunnitelmassa on mahdollisuus valinnaisuuteen ja että opintojaksojen sisällä on valinnaisia suoritustapamahdollisuuksia.

Yhteisöllisyys

Periaate: Yhteisöllisyys on kiinnittymistä yliopistoyhteisöön ja omaan tieteenalaan. Tämän tukemiseksi tohtorikoulujen ja -ohjelmien johto ja väitöskirjaohjaajat kannustavat kaikkia tohtoriopiskelijoita olemaan aktiivisesti mukana yliopiston ja oman yksikön toiminnassa sekä mahdollisuuksien mukaan oman tieteenalan kansallisissa ja kansainvälisissä tapahtumissa ja verkostoissa. Tämä koskee myös niitä tohtoriopiskelijoita, jotka tekevät opintoja osa-aikaisesti esimerkiksi työn ohessa. Ulkomailta Suomeen tulleiden tohtoriopiskelijoiden kiinnittymistä yliopistoyhteisöön ja suomalaiseen yhteiskuntaan tukevat myös esimerkiksi suomen kielen opinnot ja JYU:n Lähiystäväohjelma.

Miten tohtoriopiskelijoiden verkostoitumista ja kiinnittymistä yliopistoyhteisöön ja omaan tieteenalaan tuetaan erilaiset opiskelijaryhmät (esim. ei-suomenkieliset ja työ ohessa tohtoriopintoja suorittavat) huomioiden?

Väitöskirjan ohjauksessa tohtoriopiskelijoita kannustetaan hyödyntämään monipuolisesti erilaisia mahdollisuuksia verkostoitumiseen oman tieteenalan sisällä, yliopistoyhteisössä ja kansainvälisesti. Tällaisia mahdollisuuksia ovat esimerkiksi oman tohtoriohjelman tutkimusseminaarit, kansallisesti järjestettävät kurssit, seminaarit ja tapahtumat sekä kansainväliset konferenssit ja kesäkoulut. Tohtoriopiskelijan oma aktiivisuus ja tutkimusryhmän tuki vahvistavat kiinnittymistä yliopistoyhteisöön ja omaan tieteenalaan. Tohtorikoulut ja -ohjelmat järjestävät mahdollisuuksia verkostoitumiseen erityisesti uusille tohtoriopiskelijoille heti opintojen alkuvaiheessa sekä tukevat opiskelijalähtöisten vertaisryhmien toimintaa.

OHJAUKSEN OSA-ALUEET

Asiantuntijuus

Periaate: Tohtorikoulutuksen keskiössä on oman alan asiantuntijuuden ja tutkijan taitojen kehittyminen. Koulutus tukee vahvasti myös ns. yleisten työelämä- tai valmiustaitojen, kuten viestintätaitojen, ongelmanratkaisutaitojen, itsensä johtamisen ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Väitöstutkimuksen tekeminen muodostaa valtaosan tohtorikoulutuksesta ja on ensisijaisessa roolissa asiantuntijuuden, tutkijan taitojen ja yleisten työelämätaitojen kehittämisessä. Päävastuu tutkimustyön ohjauksesta on väitöskirjaohjaajilla. Väitöstutkimuksen lisäksi asiantuntijuuden ja työelämätaitojen kehittymistä tukevat esimerkiksi erilaiset opinnot ja toimiminen yliopisto- ja tiedeyhteisössä sekä yliopiston ulkopuolisissa organisaatioissa ja yrityksissä.

Miten mahdollisuudet tutkijan taitojen ja työelämätaitojen kehittämiseen näkyvät tohtoriohjelmien opetussuunnitelmissa?

Väitöstutkimus ja väitöskirjan laatiminen vahvistavat oman alan akateemista asiantuntijuutta ja kehittävät monipuolisesti sekä tutkijan taitoja että työelämätaitoja. Väitöskirjan lisäksi tohtoriohjelmien opetussuunnitelmiin sisältyy pakollisia ja vapaavalintaisia opintojaksoja sekä monipuolisia mahdollisuuksia sisällyttää opintoihin esimerkiksi työharjoittelua, työllä ansaittavia opintopisteitä, tutkijaliikkuvuutta, konferenssiesityksiä ja opetusta. Kaikkien tohtoriohjelmien opetussuunnitelmiin sisältyy pakollisina opintoina tutkimusetiikkaa, avointa tiedettä ja viestintäopintoja. Näiden lisäksi on tohtoriohjelmakohtaisesti päätettyjä pakollisia tai vapaavalintaisia tieteenalakohtaisia ja työelämätaitoja vahvistavia opintoja. Opintopisteytettyjen opintojen lisäksi tohtoriopiskelijoilla on mahdollisuus osallistua tutkijoille suunnattuun henkilöstökoulutukseen ja työnohjaukseen sekä kaikille työyhteisön jäsenille avoimiin coaching-ryhmiin.

Kansainvälistyminen

Periaate: Tohtorikoulutuksen tavoitteena on antaa tutkinnon suorittaneelle tutkijan taitojen, asiantuntijuuden ja työelämätaitojen ohella myös valmiudet kansainvälissä yhteistyössä toimimiseen. Yliopiston kansainväliset tutkimus- ja oppimisympäristöt tarjoavat tähän erinomaiset puitteet. Tohtorikoulutukseen voi sisältyä esimerkiksi kansainvälistä tutkimusyhteistyötä ja ulkomaille suuntautuvia tutkimusvierailuja sekä kotimaassa ja ulkomailla järjestettäviä kansainvälisiä konferensseja ja kesä- ja talvikouluja. Väitöskirjaohjaajat tukevat tohtoriopiskelijoiden integroitumista kansainväliseen tiedeyhteisöön.

Mahdollistavatko tohtoriohjelmien opetussuunnitelmat sen, että kaikilla tohtoriopiskelijoilla on mahdollisuus kehittää tavoitteellisesti kansainvälisyysosaamistaan ja -kokemusta?

Tohtoriohjelmien opetussuunnitelmissa on opintojaksoja, jotka on mahdollista suorittaa esimerkiksi tutkijavierailuna, konferenssiesitelmällä tai kansainvälisen konferenssin järjestämiseen osallistumalla. Tohtoriopintoihin on mahdollista sisällyttää myös erilaisissa kansainvälisissä verkostoissa ja kesäkouluissa suoritettuja opintoja. Kaikkea tohtoriopintojen

aikana tapahtuvaa kansainvälisyysosaamista vahvistavaa toimintaa kuten kansainvälistä tutkimusyhteistyötä tai kotikansainvälistymistä ei ole voitu sisällyttää opetussuunnitelmiin erillisinä opintojaksoina. Ohjaajien ja seurantaryhmän tehtävänä on tukea opiskelijaa myös tällaisen toiminnan kautta karttuvan osaamisen tunnistamisessa.

Urasuunnittelu

Periaate: Tohtorintutkinnon jälkeistä työllistymistä tulisi pohtia jo tohtoriopintojen alkuvaiheessa, jotta opiskelijan uratavoitteita voidaan huomioida tohtoriopintojen suunnittelussa. Opintojen aikana tohtoriopiskelijaa tukevat urasuunnittelussa väitöskirjaohjaajat ja seurantaryhmä sekä yliopiston työelämäpalvelut. Lisäksi yliopisto ja sen yksiköt järjestävät esimerkiksi alumnitoimintaa ja yrityspäiviä.

Miten tohtoriopiskelijoiden urasuunnittelua tuetaan tohtoriopintojen eri vaiheissa (opintojen alkuvaihe, opintojen keskivaihe, opintojen loppuvaihe ja valmistuminen)?

Tohtoriopiskelijan urasuunnittelun tukeminen kuuluu väitöskirjan ohjaajan ja seurantaryhmän tehtäviin. Jos opiskelijalla on selkeä uratavoite, urasuunnittelu voi alkaa jo väitöskirjan tutkimussuunnitelman ja jatko-opintosuunnitelman suuntaamisesta siten, että ne tukevat uratavoitteen saavuttamista. Tohtoriopintojen aikana ohjaaja tukee tohtoriopiskelijaa mahdollisuuksiensa mukaan työelämäkontaktien rakentamisessa ja ohjaa häntä pohtimaan urasuunnitelmaansa sopivissa tilaisuuksissa esimerkiksi opintojaksoilla, erilaisissa tapahtumissa ja seurantaryhmätapaamisen valmistautumisen yhteydessä. Työsuhteisten väitöskirjatutkijoiden kanssa urasuunnitelmista voidaan keskustella myös tavoitekeskusteluissa. Yliopisto tarjoaa tutkinto-opiskelijoille työelämäpalveluita ja tutkijoille tukea tutkimuslähtöisen liiketoiminnan edistämiseen. Väitöskirjan ohjaajat ohjaavat etenkin yrittäjyydestä ja innovaatiotoiminnasta kiinnostuneet tohtoriopiskelijat näiden palveluiden piiriin jo tohtoriopintojen aikana.

Hyvinvointi

Periaate: Tohtoriopiskelijoiden hyvinvointia, akateemisia opiskelutaitoja ja työssä jaksamisen valmiuksia tukevat erilaiset yliopiston ja sen yksiköiden tarjoamat materiaalit, opinnot ja koulutukset, palvelut ja tapahtumat sekä Jyväskylän korkeakoululiikunta uMove:n tarjonta. Työsuhteisilla tohtoriopiskelijoilla on käytössään myös työterveyshuollon palvelut. Apurahatutkijoilla on tietyin ehdoin mahdollisuus saada yliopiston maksama sairauskuluvakuutus.

Minkälaisia tohtoriopiskelijoille suunnattuja hyvinvointia tukevia käytänteitä yksikössä on (esim. vertaisryhmätoiminta, juttukaveritoiminta, työhyvinvointia ja opiskelukykyä edistävät tapahtumat)?

Tohtoriopiskelijoilla on usein hyvät mahdollisuudet suunnitella väitöstutkimuksensa, opintonsa ja ajankäyttönsä omaa hyvinvointiaan tukevalla tavalla. Väitöskirjan ohjauksessa tohtoriopiskelijoita kannustetaan omasta hyvinvoinnista huolehtimiseen, vertaistukiverkostojen rakentamiseen ja yhteisöllisiin tapahtumiin osallistumiseen. Yliopisto tarjoaa tohtoriopiskelijoille monipuolisia hyvinvointipalveluita hyvinvoinnin edistämiseen ja

ylläpitämiseen ja myös hyvinvointia uhkaavista tilanteista selviämiseen. Väitöskirjan ohjaajan tehtävänä on tarvittaessa ohjata tohtoriopiskelija näiden palveluiden piiriin.

OHJAUKSEN LAADUNVARMISTUS JA ARVIOINTI

Ohjaajat

Miten varmistetaan, että väitöskirjan ohjaajilla on edellytykset (esim. tieteelliset ansiot ja asiantuntemus, tohtorikoulutuksen tavoitteiden ja käytänteiden tuntemus, ohjausosaaminen, ohjattavien määrä) ohjata väitöskirjoja niin, että tohtoriopiskelija saavuttaa tohtorilta vaadittavan tieteellisen pätevyyden, väitöskirja täyttää väitöskirjavaatimukset ja valmistuminen on mahdollista tavoiteajassa.

Ohjaajat nimetään opiskelijavalintavaiheessa, jolloin myös varmistetaan ohjaajien edellytykset ohjata väitöskirja menestyksekkäästi. Vastuullisen ohjaajan on oltava työsuhteessa yliopistoon ja hänellä on oltava tohtorin tutkinto ja riittävät tieteelliset ansiot. Tieteellisten ansioiden riittävyys arvioiminen on tiedekunnan tai laitoksen tehtävä. Vastuullisen ohjaajan lisäksi nimetään yleensä toinen ohjaaja. Ohjaajia voi olla useampikin. Ohjaajien nimeämisen yhteydessä varmistetaan, että ohjaajakokonaisuudessa on riittävä osaaminen ja jatkuvuus, ja että ohjaajien on mahdollista käyttää riittävästi aikaa ohjaukseen. Ohjaajien työn tueksi järjestetään erilaisia keskustelu- ja infotilaisuuksia, joissa käsitellään tohtorikoulutuksen ajankohtaisia asioita. Tietoa jaetaan myös tiedekunta-kohtaisilla väitöskirjan ohjaajien Teams-alueilla. Ohjaajilla on mahdollisuus osallistua yliopiston tarjoamaan koulutusosaamisen vahvistumista tukevaan henkilöstökoulutukseen esimerkiksi JYUPeda -yliopistopedagogisiin opintoihin ja yliopisto-ohjauksen perusteet koulutukseen.

Seurantaryhmät

Miten varmistetaan, että väitöskirjatutkijoiden seurantaryhmät toimivat tarkoituksenmukaisella tavalla (esim. ryhmän jäsenten nimeäminen, ryhmän tehtävät ja tapaamiset sekä tapaamisten tulosten hyödyntäminen)?

Seurantaryhmät nimetään opiskelijavalintavaiheessa tai heti tohtoriopintojen alussa. Tohtorikoulu tai -ohjelma antaa ohjeet seurantaryhmien toiminnan tueksi. Seurantaryhmän kokoonpano dokumentoidaan tohtoriopiskelijan ohjausasiakirjaan. Seurantaryhmät kokoontuvat tohtoriopiskelijan aloitteesta. Vastuu seurantaryhmien kokoontumisesta on tohtoriopiskelijalla ja ohjaajilla yhteisesti.

Lähijohtajat sekä tohtorikoulujen ja -ohjelmien johto

Miten varmistetaan, että lähijohtajat keskustelevat ohjaustehtävistä osana väitöskirjan ohjaajana toimivien tutkijoiden tavoitekeskusteluja? Miten tohtorikoulujen ja -ohjelmien johto arvioi ohjauksen laatua ja riittävyyttä (esim. aineistot ja indikaattorit)?

Asiantuntevan ohjauksen saatavuus ja ohjausresurssien riittävyys on yksi tohtorikoulutuksen valintavaiheessa käytettävistä valintakriteereistä. Ohjausresurssien riittävyyttä arvioitaessa

otetaan huomioon ohjattavien määrä ohjaajaa kohti. Ohjaukseen varataan aikaa ohjaajan työsuunnitelmassa. Lähijohtajia oheistetaan ottaman väitöskirjan ohjaus esille tavoitekeskusteluissa. Tohtorikoulujen ja -ohjelmien johtoryhmät arvioivat tohtorikoulutuksen laatua ja tuloksellisuutta esimerkiksi Tohtorikoulutuksen tila ja jatko-opiskelijoiden opintojen etenemisen seuranta -raportteja hyödyntäen.